

ШКОЛА СИСТЕМАТИЗАТОРА

Застосування загальних визначників форми документів та місця в УДК

Загальні визначники форми документів (Таблиця 1d) означають форму або вигляд документів. Вони не використовуються для відображення змісту документів.

Таблиця складається із загальних визначників та спеціальних визначників до них.

Визначники форми зазвичай розташовують після основного індексу УДК:

615(035) Довідники з фармакології

512(075.3) Навчальні посібники для загальноосвітніх навчальних закладів з алгебри

53(0.021.6) Фізика. Мініатюрне видання

За потреби зібрати разом всі документи одного виду або форми можна згрупувати їх під відповідним визначником форми документа, наприклад:

(043.3) Дисертації та автореферати дисертацій загалом

(043.3)51 Дисертації та автореферати дисертацій з математики

(035) Довідники, посібники загалом

(035)615 Довідники з фармакології

(038) Словники загалом

(038)57 Біологічні словники

(094.4) Кодекси та збірники законів

(094.4)349.2 Кодекс законів про працю

(094.5) Окремі закони...

(094.5)659 Закон про рекламу

Якщо збирають документи за окремими категоріями читачів, то використовують спеціальні визначники, наприклад:

(02.055.25)689:746.3 Книги для дівчаток — Рукоділля — Вишивання

689:746.3](02.055.25) Рукоділля — Вишивання — Книги для дівчаток

Можна збирати документи залежно від способу виготовлення, наприклад:

(031.033) Друковані енциклопедії

621.3(031.033) Електротехніка — друкована енциклопедія

(07.034) Електронні навчальні посібники

004(075.8.034) Інформаційні технології — електронний навчальний посібник для ВНЗ

Якщо документ має більше як один визначник форми, потрібно розрізнити визначники внутрішньої форми (09) для відображення його змісту (наприклад, історія питання (091)) та визначники зовнішньої форми, які характеризують тільки фізичні властивості носія інформації (наприклад, книга).

Визначник внутрішньої форми необхідно розміщувати раніше визначника зовнішньої форми, наприклад:

77(091)(02) Історія фотографії (галузь — історична форма — книга).

Види форми, не зазначені у Таблиці 1d, можуть позначатися за допомогою (0:), наприклад:

929(0:741.52) Біографія, подана у формі коміксів

Загальні визначники місця (Таблиця 1e) позначають географічні межі, місцевості, місце розташування або інші просторові аспекти, виражені основними індексами УДК. Визначники місця — це основний фасет у підрозділах класів 913 Регіональна географія та 94 Історія.

Таблиця складається із загальних визначників та спеціальних визначників до них.

Визначники місця застосовують в усіх класах Основної таблиці у випадках, коли просторовий аспект є другорядним щодо теми. У складному індексі визначник місця зазвичай розміщують після основного індексу, наприклад:

341.4(492-25) Міжнародний суд в Гаазі

Однак для досягнення бажаної послідовності визначник місця можна розміщувати першим, наприклад: **(4)34 Право Європи**, або навіть всередині основного

індексу УДК, тобто зробити інтеркаляцію, при цьому крапку в індексі треба зберегти, наприклад:

354.51 Міністерство юстиції

354(44).51 Міністерство юстиції Франції

354(44).61 Міністерство оборони Франції

354(44).82 Міністерство торгівлі Франції тощо

У такий спосіб усі органи найвищого рівня країни збираються разом. Не рекомендується часте використання інтеркаляції в онлайн-середовищі, оскільки вона створює проблеми аналізу індексів УДК.

Окрім цього, визначник місця може застосовуватися самостійно у випадках, коли просторовий аспект єдиний у документі, наприклад:

(73)912.43 Мапи/Карти

Політично-адміністративний поділ країн і місцевостей у таблиці (4/9) Країни та місцевості сучасного світу подано на рівні областей, провінцій, графств, департаментів або рівноцінних адміністративних одиниць. Менші адміністративні одиниці можна позначати за допомогою спеціальних визначників (1-2/-4) та/або алфавітного підрозділення (Таблиця 1h), наприклад:

(477.41-21Ірпінь) або (477.41-21Ірп)

821.09(477-87)(075.3) Навчальні посібники для загальноосвітніх навчальних закладів з зарубіжної літератури

У Таблиці загальних визначників місця надзвичайно детально розроблено спеціальні визначники для

позначення меж і просторових форм різних видів, за допомогою яких можна деталізувати специфічні аспекти географічних понять. Якщо визначники використовуються самостійно, вони мають загальне значення, наприклад:

(1-074) Окуповані зони загалом

(477.6-074) Окупований Донбас

(4-6ЄС) Європейський Союз

При використанні визначників з основним індексом вони є другорядним аспектом щодо теми документа, індексуємо залежно від деталізації, наприклад:

347.23(477.6-074) або 347.23(477-074) Мій дім — чужа фортеця: право власності в умовах збройного конфлікту на сході України

339.9(4-6ЄС) Глобалізація в країнах ЄС

Залежно від аспекту застосування загальні визначники місця можна з'єднувати за допомогою знака відношення : або знака приєднання +, наприклад:

327(477:438) Міжнародні відношення між Україною та Польщею

75(479.22+479.25) Живопис Грузії та Вірменії

Марина Ахвердова,
старший науковий співробітник відділу
класифікаційних систем Книжкової палати України

Анна Діденко,
науковий співробітник відділу класифікаційних
систем Книжкової палати України